

Foto: arhiv družine Šček

PREZVENENJE SLOVENSKE VERNE DUŠE

Ob 50. obletnici smrti primorskega skladatelja
Ivana Ščeka (1925–1972)

Kaka tiha, morda skromna, a zato nič manj povedna zgodba naše umetniške preteklosti še čaka na primerno osvetljeni prostor v slovenski kulturniški javnosti. Ob okrogli spominski priložnosti se spodobi požarometiti na enega najzaslužnejših snovalcev povojne ljubiteljske kulture v slovenski Istri, na najlepšem utišan od prerane smrti. Skladatelj, dirigent in magister glasbe Ivan Šček (1925 – 1972), Vipavec po rodu, posvojeni Koprčan, je prevetрил in pregnetal primorsko pevsko, posebej cerkveno zvočno kulturo v času in duhu drugega vatikanskega koncila.

Šček se je rodil v Vipavi 5. avgusta 1925 kot četrti od desetih otrok očeta Ivana in matere Jožefe, rojene Bukovič. Po končani osnovni in triletni kmetijski šoli se je izučil za kovača, da bi kot edini sin nadaljeval družinsko mojstrsko obrt. V pokojni Avstriji so v vipavsko gaso vlekli dirkalne konje celo iz tržaškega hipodroma. Ivan je bil, priznajmo, občutljiva duša, bolj umetniški kot fizični delavec. In vendar je, tako ali drugače, evropske račune naposled prekrizala vojna. Vpoklican v italijanske delavske bataljone, je od februarja 1942 do septembra 1943 preždel na jugu Italije, v »tej deželi Afrikanski«, kot beremo iz dnevniških zapisov, ter se kasneje pridružil drugemu bataljonu Gradnikove brigade, dokler ni januarja 1945 zbolel za pljučno tuberkulozo, ki mu je za vedno skrhala zdravje. Zaradi zdravljenja v goriški bolnišnici je šolanje na nižji gimnaziji v Vipavi nadaljeval šele leta 1947, ob tem je obiskoval nižjo glasbeno šolo v Šempetru pri Gorici in kasneje vpisal ter leta 1954 zaključil šolanje na srednji glasbeni šoli in gimnaziji v Ljubljani. Jeseni istega leta se je zaposlil na

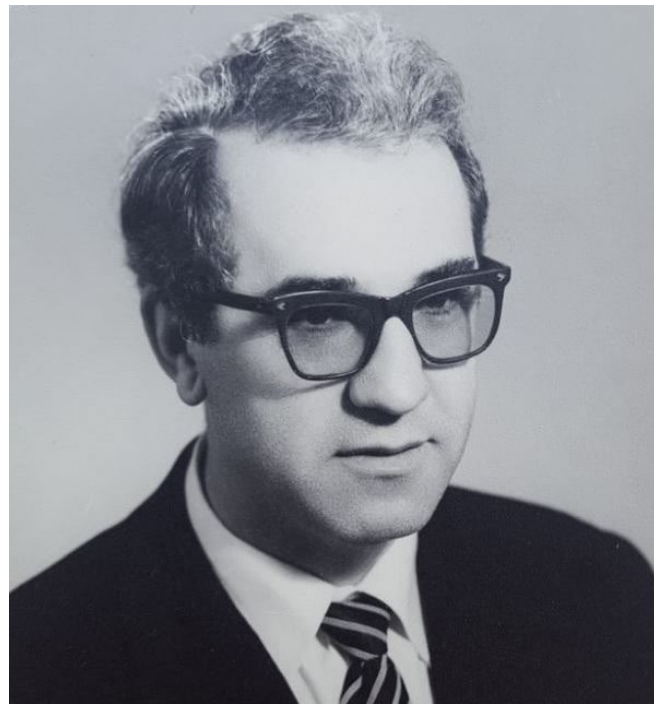

Foto: arhiv družine Šček

PREZVENENJE SLOVENSKE VERNE DUŠE

Ob 50. obletnici smrti primorskega skladatelja
Ivana Ščeka (1925–1972)

Kaka tiha, morda skromna, a zato nič manj povedna zgodba naše umetniške preteklosti še čaka na primerno osvetljeni prostor v slovenski kulturniški javnosti. Ob okrogli spominski priložnosti se spodobi požarometiti na enega najzaslužnejših snovalcev povojne ljubiteljske kulture v slovenski Istri, na najlepšem utišan od prerane smrti. Skladatelj, dirigent in magister glasbe Ivan Šček (1925 – 1972), Vipavec po rodu, posvojeni Koprčan, je prevetрил in pregnetal primorsko pevsko, posebej cerkveno zvočno kulturo v času in duhu drugega vatikanskega koncila.

Šček se je rodil v Vipavi 5. avgusta 1925 kot četrti od desetih otrok očeta Ivana in matere Jožefe, rojene Bukovič. Po končani osnovni in triletni kmetijski šoli se je izučil za kovača, da bi kot edini sin nadaljeval družinsko mojstrsko obrt. V pokojni Avstriji so v vipavsko gaso vlekli dirkalne konje celo iz tržaškega hipodroma. Ivan je bil, priznajmo, občutljiva duša, bolj umetniški kot fizični delavec. In vendar je, tako ali drugače, evropske račune naposled prekrizala vojna. Vpoklican v italijanske delavske bataljone, je od februarja 1942 do septembra 1943 preždel na jugu Italije, v »tej deželi Afrikanski«, kot beremo iz dnevniških zapisov, ter se kasneje pridružil drugemu bataljonu Gradnikove brigade, dokler ni januarja 1945 zbolel za pljučno tuberkulozo, ki mu je za vedno skrhala zdravje. Zaradi zdravljenja v goriški bolnišnici je šolanje na nižji gimnaziji v Vipavi nadaljeval šele leta 1947, ob tem je obiskoval nižjo glasbeno šolo v Šempetru pri Gorici in kasneje vpisal ter leta 1954 zaključil šolanje na srednji glasbeni šoli in gimnaziji v Ljubljani. Jeseni istega leta se je zaposlil na

glasbeni šoli v Kopru, a zvedav in bister duh se s tem ni zadovoljil. Tri leta kasneje se je opogumil za vpis na ljubljansko Akademijo za glasbo, kjer je leta 1962 diplomiral na oddelku za kompozicijo in prejel študentsko Prešernovo nagrado. Dve leti kasneje je zaključil podiplomski študij pri profesorju Lucijanu Mariji Škerjancu.

Po vrnitvi v Koper se je kot vsestransko dejaven netilec kulture, nadvse priljubljen med mladimi, z vsem bitjem in žitjem posvetil glasbeni pedagogiki, skladateljevanju in dirigiranju. S skladateljem Vladimirjem Lovcem je naumil glasbeno špico Radia Koper/Capodistria s sestavljenko refrenov slovenske ljudske Barčica po morju plava in italijanske istrske Evviva el mar. Nekaj pomirljivo zvenečih sekund na križpotju dveh narodnih celin pove več kot tisoč pravih besed. V 46. letu starosti je umrl za srčnim infarktom, pokopan je v družinskem grobu Ščekovih v Vipavi, zadnjem kiparskem delu akademika Toneta Kralja. Ob 25. obletnici smrti so v njegov spomin priredili koncert na Zemonu, postavili spominsko ploščo in izdali tematsko številko Vipavskega glasa (št. 42, oktober 1997). Po njem je poimenovana ulica pod vipavskim semeniščem. Za glasbo je navdušil tudi svoja dva otroka, zborovodjo Matjaža in pianistko Alenko.

Ščekov skladateljski slog je zrcalo globoke katoliške kulture, v katero je bil naroden, in nemirnega preizpraševanja človeka, ki je z velikimi upi spremljal in v svoje okolje vnašal prenovitvene tokove drugega vatikanskega koncila. Iskreno in pristno, po šestdesetih letih bi morda kdo rekel naivno, je verjel v preduhovljenje cerkve, ki bi se znala svežiti s čistostjo, prenavljati z izvirnostjo, ter v očesnem soočenju z ljudskim in narodnim človekom zagledati obalo novega časa. Ščekova laična vernost je zrcalo odprte, pluralne in napredne krščanske duše, ki se pretaka v avtorjev ustvarjalni in poustvarjalni slog, zmerno moderen, novoromantičen, zvest narodni motiviki in slovenskemu pevskemu duhu, pokoncilski in tradicionalen obenem.

Iz obširnega opusa zborovskih, orkestralnih, komornih, instrumentalnih in vokalnih del izstopa 42 cerkvenih skladb, pod katerimi se je podpisoval s psevdonimom Štefan Kovač: Štefan po vipavskem farnem zavetniku, Kovač po očetovem poklicu. Kot zborovodja koprskega stolnega zbora, ki še danes nosi njegovo ime, je napisal in priredil precej del. Po splošnem mnenju so po izrazni in kompozicijski moči najlepše njegove pokoncilske slovenske maše in otroške ter mladinske skladbe. Nadejamo si, da bo 50. obletnica smrti spodbuda za celovito monografsko študijo, raziskovanje njegovih dnevniških in korespondenčnih odkruškov ter izdajo zbirke skladateljevih zbranih del.

Jemej Šček

zaposlil na glasbeni šoli v Kopru, a zvedav in bister duh se s tem ni zadovoljil. Tri leta kasneje se je opogumil za vpis na ljubljansko Akademijo za glasbo, kjer je leta 1962 diplomiral na oddelku za kompozicijo in prejel študentsko Prešernovo nagrado. Dve leti kasneje je zaključil podiplomski študij pri profesorju Lucijanu Mariji Škerjancu.

Po vrnitvi v Koper se je kot vsestransko dejaven netilec kulture, nadvse priljubljen med mladimi, z vsem bitjem in žitjem posvetil glasbeni pedagogiki, skladateljevanju in dirigiranju. S skladateljem Vladimirjem Lovcem je naumil glasbeno špico Radia Koper/Capodistria s sestavljenko refrenov slovenske ljudske Barčica po morju plava in italijanske istrske Evviva el mar. Nekaj pomirljivo zvenečih sekund na križpotju dveh narodnih celin pove več kot tisoč pravih besed. V 46. letu starosti je umrl za srčnim infarktom, pokopan je v družinskem grobu Ščekovih v Vipavi, zadnjem kiparskem delu akademika Toneta Kralja. Ob 25. obletnici smrti so v njegov spomin priredili koncert na Zemonu, postavili spominsko ploščo in izdali tematsko številko Vipavskega glasa (št. 42, oktober 1997). Po njem je poimenovana ulica pod vipavskim semeniščem. Za glasbo je navdušil tudi svoja dva otroka, zborovodjo Matjaža in pianistko Alenko.

Ščekov skladateljski slog je zrcalo globoke katoliške kulture, v katero je bil naroden, in nemirnega preizpraševanja človeka, ki je z velikimi upi spremljal in v svoje okolje vnašal prenovitvene tokove drugega vatikanskega koncila. Iskreno in pristno, po šestdesetih letih bi morda kdo rekel naivno, je verjel v preduhovljenje cerkve, ki bi se znala svežiti s čistostjo, prenavljati z izvirnostjo, ter v očesnem soočenju z ljudskim in narodnim človekom zagledati obalo novega časa. Ščekova laična vernost je zrcalo odprte, pluralne in napredne krščanske duše, ki se pretaka v avtorjev ustvarjalni in poustvarjalni slog, zmerno moderen, novoromantičen, zvest narodni motiviki in slovenskemu pevskemu duhu, pokoncilski in tradicionalen obenem.

Iz obširnega opusa zborovskih, orkestralnih, komornih, instrumentalnih in vokalnih del izstopa 42 cerkvenih skladb, pod katerimi se je podpisoval s psevdonimom Štefan Kovač: Štefan po vipavskem farnem zavetniku, Kovač po očetovem poklicu. Kot zborovodja koprskega stolnega zbora, ki še danes nosi njegovo ime, je napisal in priredil precej del. Po splošnem mnenju so po izrazni in kompozicijski moči najlepše njegove pokoncilske slovenske maše in otroške ter mladinske skladbe. Nadejamo si, da bo 50. obletnica smrti spodbuda za celovito monografsko študijo, raziskovanje njegovih dnevniških in korespondenčnih odkruškov ter izdajo zbirke skladateljevih zbranih del.

Jemej Šček